

Obraćanje visokog predstavnika i posebnog predstavnika EU Valentina Inzka na konferenciji koju organizira Središnje izborno povjerenstvo BiH u povodu obilježavanja Međunarodnog dana izbora

Demokratska društva ne funkcioniraju na 'automatskom pilotu'

Dame i gospodo,

Središnje izborno povjerenstvo je institucija BiH koja funkcionira. Ovo Povjerenstvo je nadziralo niz efikasno vođenih izbora, i time odigralo ključnu ulogu u održavanju integriteta demokracije u Bosni i Hercegovini. Ono i dalje mora igrati ovu ulogu, a svakom pokušaju da se vrši utjecaj ili kontrola nad Središnjim izbornim povjerenstvom se mora snažno suprotstaviti.

Demokratska društva ne funkcioniraju na automatskom pilotu. Ona se moraju zaštititi i obraniti kroz odlučnu i aktivnu potporu građana.

Zajednička nit u iskustvu zemalja koje su prošle proces tranzicije sa autoritarnog na demokratski režim jest da ovaj proces uključuje promjenu koja se ne zaustavlja na pisanju

ustava i donošenju zakona.

Ona zahtijeva promjenu građanske svijesti, kao i promjenu u načinu na koji građani shvaćaju pravo na stjecanje i vršenje vlasti.

Ova promjena načina razmišljanja još uvijek nije potpuna u Bosni i Hercegovini.

I stoga što nije potpuna, demokracija u ovoj zemlji ostaje izazov.

Među građanima vlada razumljiva frustracija zbog brzog širenja nezaposlenosti i siromaštva. Međutim, vlada i osjećaj da politički lideri koji upravljaju ovom krizom nisu istinski odgovorni prema građanima.

Jedno je sigurno. Političari u ovoj zemlji trebaju se više fokusirati na ekonomiju, a manje na povijest.

Neke od većih stranaka u BiH su nedavno predložile promjene izbornog sustava koje bi u stvari *umanjile* demokratsko izražavanje, te učinile ovaj sustav *manje* dosljednim europskim standardima. Ova inicijativa bi uklonila liberalne odredbe iz izbornog zakona i ponovno potvrdila kontrolu političkih stranaka.

Ovo bi proširilo jaz između građana i njihovih predstavnika. Činjenica da su ovi prijedlozi odbijeni je pozitivna – no, građani moraju i dalje ostati oprezni i odbaciti svaki budući pokušaj političkih stranaka da izmijene ovaj sustav kako bi ga prilagodile sebi.

Problem je u tome što se mnogi ljudi unutar političkih struktura u BiH još uvijek nisu psihološki prilagodili konceptu života i djelovanja u demokratskom sustavu.

Još uvijek nisu spoznali da nemaju prirodno pravo biti na vlasti, a posebice nemaju prirodno pravo tu vlast čuvati za sebe.

Vlast im je data samo na probni period, od strane izbornoga tijela.

Učinkovito i u potpunosti neovisno Središnje izorno povjerenstvo predstavlja jamstvo da ono što je dato može biti i oduzeto.

Stoga je od ključnog značenja da Središnje izorno povjerenstvo ostane u potpunosti i transparentno neovisno od političkog utjecaja ili kontrole.

Demokracija u Bosni i Hercegovini je nesporna i o tome se ne može raspravljati – ljudi imaju prava i političke strukture ne mogu narušavati ta prava.

Kao što sam ranije kazao, demokracijom se ne može upravljati pomoću automatskog pilota – ona se mora braniti. Ona se mora unapređivati i jačati. Ovo je *aktivan* proces. U tom pogledu, iznimno je ohrabrujuće vidjeti da su mnoge organizacije civilnoga društva podigle svoj glas protiv regresivnog pokušaja da se izmijeni izborni zakon.

Stranke koje žele ostati na vlasti mogu ovo ostvariti – i to ne mijenjanjem izbornog sustava, već donošenjem zakona i provedbom strategija koje će okončati ekonomsku krizu i vratiti Bosnu i Hercegovinu na put ka Europi.

Sve ovo se može ostvariti prije listopada.

Kao i u drugim demokratskim društvima, izborni sustav često ne predstavlja problem. Problem je u ljudima koji budu izabrani – i svake četiri godine građani imaju priliku da to poprave. Građani Bosne i Hercegovine zaslužuju političare koji će voditi računa o ekonomiji, promovirati neovisne, funkcionalne i učinkovite institucije koje će se boriti protiv korupcije i organiziranog kriminala, ukratko, one koji će interese građana staviti na prvo mjesto.

Hvala.